

1322

491.71-3

9-89

| 883

2010

Հրահրւիւն Զ. Գրիգորեանի Կովկասի Գրականացի

УЧИТЕЛЬ
РУССКАГО ЯЗЫКА

ГОДЪ ПЕРВЫЙ
ДЛЯ АРМЯНСКИХЪ ШКОЛЪ

СОСТАВИЛЪ

З. ГРИГОРЯНЦЪ

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ВОСТОКОВЕДЕНІЯ
Академии Наук
СССР

ՌՍՈՒՅԻՉ

ՌՌՍԵՅ ԸԵԶՈՒՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻ

ՀԱՅՈՅ ՌՍՈՒՄԵԱՐԱՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Յ օ Ր Ի Ն Ե Գ.

Զ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆՑ.



ТИФЛИСЬ.

Типографія Л. Г. Крамаренко.

1883

01.71-8

4-89

С 907-к
1594

1594

Հրահրարչութիւն Զ. Գրիգորեանցի Կալիստեան Գրականութեան

49171-8
9-89

УЧИТЕЛЬ

РУССКАГО ЯЗЫКА

ГОДЪ ПЕРВЫЙ

ДЛЯ АРМЯНСКИХЪ ШКОЛЬ

СОСТАВИЛЪ

З. ГРИГОРЯНЦЪ

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԿԱԼԻՍՏԵԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԻ

ՌՍՌՅԻՉ

ՌՌՍՍՅ ԼԵԶՈՒՐ

ԱՌԱՋԻՆ՝ ՏԱՐԻ

ՀԱՅՈՑ ՌՍՌՐՄՆԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Յ օ Ր Ի Ն Ե Գ.

Զ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆՑ.



ТИФЛИСЬ.

Типографія Л. Г. Крамаренко.

1883

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

2002



Дозволено цензурою. Тифлисъ 21 Февраля 1883 года.



36194-66

Յ Ա Ռ Ա Ջ Ա Բ Ա Ն.

Ո Ի Ս Ո Ի Յ Ի Ջ Ն Ե Ր Ի Հ Ա Մ Ա Ր.

Որեւիցէ անձանօթ լեզու ուսուցանելը, այն ևս փոքրահասակ մանուկներին,—անկասկած դժուար բան է: Այդ դժուարութիւնը կրկնապատկուի է և այն հանգամանքում, երբ մանուկները ստիպուած են մի—միայն գրքով սովորել և մանաւանդ որ իւրեանց շրջապատող կեանքի մէջ յաճախ չեն լսում և չեն գործածում այդ ուսանելի լեզուն:

Այս հանգամանքը աչքի առաջ ունենալով մենք աշխատել ենք զիւրացնել թէ պ. պ. ուսուցիչները և թէ նոյն իսկ աշակերտները դժուարութիւնները, որի պատճառով երբեմն կրկնողութիւններ ենք արել, որպէս զի ուսանելի լեզուն աւելի մատչելի ու հեշտ լինի:

Ո՛վ չէ իմանում, որ որքան մանուկը շատ զարգացած լինի իւր մայրենի լեզուով ստացած կրթութեամբը, այնքան հեշտ կը լինի նորա համար ուրիշ անձանօթ լեզու ուսանելը և ընդհակառակը:

Ո՛վ չէ հասկանում որ՝ քանի որ ուսանելի առարկան աստիճանաբար դաս տրուի, փոքր առ փոքր, հեռացնելով նախ մի դժուարութիւնը, ապա միւսը,—այնքան կը թեթեւանայ այդ առարկայի իւրացուցանումն և այնքան էլ սերտ կ'առնեն երեխայքը և ծանրութեան տակ չեն ճնշուի:

Ուրեմն, եթէ մենք ուզում ենք, որ մեր մանուկները լաւ սովորեն մի ուրիշ իւրեանց անձանօթ լեզու, պէտք է՝ որքան կարելի է, ուշ սկսել այդ անձանօթ լեզուն գրքով ուսուցանելը և դորա հակառակ պէտք է ամեն ջանք գործ դնել, որ նորա իւրեանց մայրենի՝ հասկանալի լեզուով լաւ ու բազմակողմանի կրթութիւն և զարգանան:

Փոքր քաղաքներում, մանաւանդ հեռաւոր գիւղերում որտեղ ուսաց լեզուն գործածական չէ և մանուկները քիչ են լսում ուսական բառեր և նախադասութիւններ, հարկաւոր է անշուշտ, որ գոնէ առաջին երկու տարին մանուկները իւրեանց մայրենի լե-

50719-4.2.

գուրով ուսանեն՝ կարդալ, գրել և այլն և այլն: Երբ այդ երկու տարուայ ընթացքում մանուկը բուսական դարձացաւ, նորա միտքը, բացուեց, սարգուեցան նորա համար իրան շրջապատող առարկաներն ու երևոյթները, սխեց արագ կարդալ, գրել և այլն. ապա կարելի է մի նոր աշխատանք էլ, մի նոր դժուարութիւն էլ, մի նոր բեռն էլ բարձել նորա քնքոյշ մտքի վերայ: Իսկ, եթէ մի քանի ծանրութիւններ, մի քանի դժուարութիւններ միանգամից և միասին բարձէք անդորձ և թուլ էակի վերայ, դուք մատաղ սերունդի ամենամեծ թշնամին կը լինիք և փոխանակ նորան օգուտ տալու, դուք տեղիք կտաք նորա մտքին և սրտին ատելու այդ նոր ուսանելու լեզուն:

Ենթադրենք, որ մանուկները երկու տարե հայերէնով լսեանց հասկանալի, մայրենի լեզուով սլարապել են, բաւականի վարժ կարդալ և գրել գիտեն ու չափաւոր էլ դարձացած են և այս գրքի մէջը եղած նիւթը նոցա առաջուց—հայերէնից ծանօթ է: Հետեւապէս նոցա համար դժուար չի լինի ուսուերէն տալեր սովորելը, կարդալը և գրելը, սովորելը և վերջապէս փոքր առ փոքր խօսելը:

Աւելի ունենալով ուսուցիչներն և աշակերտներն՝ մասին խօսելու, աւելորդ չենք համարում այստեղ մի երկու խօսք ասել ում որ հարկաւոր է:

1) Աշակերտները դասատան մէջ պէտք է ժպտաւ երեսներին, ուրախ դեմքով, ուղիղ և ձեռները կրծքի վերայ խաչաձև նստեն. իսկ գիրքը կարդալիս գլուխը գրքից բաւական հեռու բռնած պէտք է պահեն և գրքի կողքերից բռնեն, որպէս զի ձեռքերը ևս այդ բանով զբաղուած լինեն և ոչ ուրիշ բանով:

Ուսուցիչն էլ նոյնը պէտք է անէ և իւր օրինակով նոցա առաջնորդէ:

2) Ամէն—մի անգամ, ամէն մի դասին նախքան բառեր, նախադասութիւններ կարդալը, ուսուցիչը պէտք է աշխատի որ բերանացի—խօսակցական ձևով—նոյն դասի բառերը սովորեցնէ աշակերտներին գանաղան նախադասութիւններ կազմելով և կազմել տալով, զանազան հարց ու փոքրերով, որով շատ հեշտացած կը լինի ուսանելի դասի դժուարութիւնը:

3) Խօսակցական վարժութիւնը աւարտելուց յետոյ ուսուցիչը նախ ինքը պէտք է կարդայ նոր դասը՝ բարձր ձայնով և առանց շտա-

պելու: Բառերը կարդալուց յետոյ, կարդայ և նախադասութիւնները. առաջ ուսուերէնը, յետոյ հայերէնը. ապա աշակերտներին կարդացնել կը տայ: Առաջ մինին, ապա երկրորդին, երրորդին և այլն: Աշակերտներին՝ մէկ մէկ կարդացնելուց յետոյ պէտք է լսմբովին էլ—ամբողջ դասատանն էլ կարդացնել տայ: Եւ այդպէս պէտք է փոփոխէ. երբ մի քանիսը—մէկ—մէկ, առանձին կարդացնի, պէտք է լսմբովին էլ կարդան. ապա դարձեալ անհատին, դարձեալ լսմբովին և այլն:

Յայտնի բան է՝ լսմբովին կարդացնելը այն օգուտը կ'ունենայ, որ նախ աշակերտները կ'ընտելանան մի տեսակ կարգապահութեան, մի տեսակ ընդհանուր ուղադրութիւն ձգելու դասատան մէջ. կ'ընտելանան կարդալիս և լսելուն: Վերջապէս նորա ուղադրութիւնը վառ կը մնայ և մի տեսակ կենդանութիւն կը լինի դասատան մէջ: Միայն այդ ժամանակ աղմուկի, շփոթութիւն, երարանցում ուսուցիչը խստութեամբ պէտք է հեռացրած լինի դասատանից:

4) Ուսուցիչը աչքի առաջ պէտք է ունենայ և այն, որ՝ դժուար նախադասութիւններ պատահելիս ամենայն քաղցրութեամբ և ուղադրութեամբ հասկացնէ և սլարգ է դասատան մէջ, որպէս զի աշակերտները տանը—դասը սովորելիս անօգնական և շփոթուած չը մնան, նա մանաւանդ որ մեր տներում ուսուերէն գիտեցողներ սակաւ կան:

5) Ուսուցիչը միշտ ամբողջ դասատունը պէտք է աչքի առաջ ունենայ և իւր ուղադրութիւնը մինի վերայ գցելով չը պէտք է մոռանայ և մնացեալներին այդ ըռպէներում: Եթէ աշակերտները մինը մի բան է հարցնում, կամ ինքը ուսուցիչն է մի հարց առաջարկում մինին, այդ առաջարկելիքը ամբողջ դասատան համար պէտք է հարց դառնայ: Մանաւանդ ընդհանուր պէտք է փոխարկէ և ինքը ուսուցիչը տեղիք չը պէտք է տայ, որ—որեւցէ մինը ժամանակ ունենայ՝ ուրիշ բանով զբաղուելու և կամ իւր ուղադրութիւնը ուրիշ բանի վերայ գցելու: Որինակի համար, եթէ ուսուցիչը ցանկանալիս լինի Արշակին մի բան հարցնել, պէտք է դառնայ ոչ թէ Արշակին, այլ ամբողջ դասատանը և ասէ՝ «աղերք, ո՞վ կարող է ձեզանից այս նախադասութիւնը թարգմանել ուսուերէն» «եթէլ առաւօտը ես ուսումնարանումն էի»: Այդ ժամանակ, եթէ շատերը ձեռները վեր էլ քաշեն, դարձեալ ուսուցիչը ազատէ Արշակին հարցնել:

Պէտքէ վերցնել այն սովորութիւնը, որ մեր մէջը տարածուած է՝ օրինակ. Աւշակ, ինչպէս կ'ասես այս բանը: Հայկ, կարող եմ ասել, ինչը այս — այսպէս է և այլն: Մի խօսքով վերականգնողականներին հարցեր առաջարկելու պէտք է աշխատել հարցերը ուղղել ամբողջ դաստանը և ապա ուղած աշակերտին հարցնել, ինչու — ինչու — ինչու: Սակայն, պէտք է մի ուրիշն, և այլն. հարցնել մինչև որ մինը ուղիղ պատասխանէ: Եթէ ոչ մէկը ուղիղ չը կարողացաւ պատասխանել, այն ժամանակ, ինքը ուսուցիչը պէտք է ուղիղ ասէ՝ «Вчера я прочел в ДНЕВЬ ВЪ ПИКОТЪ» Պատասխանը ուղիղ ասելուց յետոյ (ով և լինի ուղիղ պատասխանողը) պէտք է մի երկրորդին, երրորդին և այլն կրկնել տալ տալաւ մեր ոչ դաստանը կրկնել տալ մի քանի անգամ՝ կանոնաւոր ներդաշնակութեամբ (տակտով) առանց աղմուկի: Միշտ, ամեն հարցի պատասխանը այս ձևով պէտք է կրկնուի:

6) Նոր — նոր դասեր տալիս ուսուցիչը չը պէտք է մոռանայ նախընթաց անցկացած դասերը և պէտք է աշխատէ անցեալներն էլ կրկնել:

7) Ռուսաց լեզուի համար աշակերտները պէտք է երկու տեսակ ունենան, որպէս զի մինը ուսուցչին տան տուն տանելու համար, միւսը մէջ թարգմանին լաջորդ դասը, մինչև որ առաջինը ստանան: Ամէն մի դասի հայերէն նախադասութիւնները աշակերտները պէտք է թարգմանեն ռուսերէն և թարգմանածը տանեն դասատուն որ այնպէս կարողացունի, ուղղուն, որքան հարկաւոր է և ապա ուսուցիչը այդ բոլորը պէտք է տանէ առն և ինքը մի քանի տեսնէ, ուղղէ և այլն: Եթէ մինը սխալ է թարգմանել, սխալ է գրել, ուսուցիչը պէտք է բացատրէ չը հասկացածը — հասկացնէ, որպէս զի միւս անգամ սխալը չը կրկնուի: Պէտք է աւելացնենք, որ ուսուցիչը դաստանը մինչև անգամ սխալները ուղղելիս հարցը պէտք է ընդհանրացնէ ամենի համար: Ուսուցիչը տեսնելը տարած՝ աշխատութիւնները ուղղելու նպատակաւ պէտք է ամենայն ճշգրտութեամբ կատարէ իւր յանձն առած պարտականութիւնը, չը լինի թէ մի քանի անգամ անճիշդ գտանուի և չ'ուղղէ իւր ժամանակին, կամ չը վերադարձնէ իւր ժամանակին տեսները, դուրսնով նա տեղիք տուած կը լինի երեխերանցը իւրեանց պարտականութեանց վերայ թիթի կերպիւ նայելու: Ուսուցչի վատ օրինակը շուտով իւր արձագանքը կը գտնէ աշակերտներէ մէջ:

8) Ուսուցիչը չը պէտք է բաւականանայ միմիայն այն հարցերով, որ դրուած են ամեն — մի գլխումն. այլ միշտ սովորած բառերից ուրիշ — ուրիշ նախադասութիւններ էլ պէտք է կազմէ և կադմել տալ աշակերտներին:

9) Որովհետեւ հայերէն բառերի շեշտադրութիւնը շատ տարբեր է ռուսերէն բառերի շեշտադրութիւնից, այս պատճառաւ զըրբի սկզբից մինչև վերջը բառերը շեշտերով ենք տարագրել տուել: Ուսուցիչը պէտք է աշխատէ որ աշակերտները ընտելանան շեշտագրութեամբ մանաւանդ կարգաւուն: Այդ բանը շատ կը հեշտանայ բերանացի վարժութեանց ժամանակ:

10) Իւրաքանչիւր դասը սովորելիս աշակերտը պէտք է միևնոյնը նաև գրէ իւր տետրի մէջ կամ քարտատախտիկի վերայ. գրել — կարգաւոր զուգընթացաբար պէտք է անցնել:

2. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆՑ.

11 11 11 11 11 11 11

11 11 11 11 11 11 11

11 11 11 11 11 11 11

11 11 11 11 11 11 11

11 11 11 11 11 11 11

11 11 11 11 11 11 11

11 11 11 11 11 11 11

а ш ан нана	н з на анна
м г ми мама нина	и р им мина нани
с и со сона моси	о о ос минас симон
р г ре кер арменак санасар саркис	е ь ер рек рак сако ани мака
к 4 ек арам саак марта мако	

Handwritten cursive letters corresponding to the printed ones on the left page, including variations like 'а', 'н', 'м', 'и', 'с', 'о', 'р', 'е', 'к'.

ш 2 шу шуша шушаник ширак ширак шушан	у ш иш аршакуни ширак шакар аршак
б F ба баба бекер	в 4 ав вава варшав васо васак
з 2 лиза зураб лизавета	л L аракел лазаре алекси
д 7 мадо вардан	г 4 мушег гош вардануш геворк

Handwritten cursive letters and words corresponding to the printed ones on the right page, including variations like 'ш', 'у', 'б', 'в', 'з', 'л', 'д', 'г'.

Щ Ъ Ы Ь Ъ Э Ю Я Ѧ

Арменинъ, Грузинъ,
Русскіи, Французъ,
Арабъ, Татаринъ,
Англичанинъ Еврей,
Армянскій народъ,
Татары всѣхъ
армянъ. Итальянецъ,
Грузинскій народъ.
Персидскій Шахъ,
Грекъ, Имамизинскій

Адамъ, Іева, Авраамъ, Исаакъ, Аюпъ,
 Яковъ, Аршакъ, Аикъ, Акори, Аракъ,
 Армавиръ, Аракелъ, Ашотъ, Амбарцумъ,
 Барсегъ, Василий, Александръ, Зармайръ,
 Захарій, Геворкъ, Георгій, Гаспаръ, Гнуни,
 Баку, Аястанъ, Двинъ, Давидъ, Москва,
 Петербургъ, Куръ, Кавказъ, Араратъ,
 Масисъ, Тифлисъ, Шуша, Шемаха, Нуха,
 Нахичеванъ, Ани, Ахалцыхъ, Ахалкалаки,
 Казахъ, Дилижанъ, Александрополь, Ели-
 саветополь, Васпураканъ, Мунъ, Эрзерумъ
 Сюникъ, Ширакъ.

ВИАНОТРА
 ИМСТИТУТА
 ВОСТОКОВЕДЕНІЯ
 Академии Наук
 СССР

§ 1.

Отѣць Հայր:

Братъ եղբայր:

Мать ծայր,

Сестра քուր:

и — և

Отѣць и мать; братъ и сестра; отѣць и братъ;
 мать и сестра; отѣць и сестра; мать и отѣць.

Քուր և եղբայր. ծայր և Հայր. եղբայր և ծայր. քուր
 և Հայր. քուր և ծայր. եղբայր և Հայր:

Отѣць, мать и братъ. Отѣць, мать и сестра. Мать
 братъ и сестра. Братъ, сестра и отѣць.

§ 2.

Сынъ որդի (աղայ):

Здѣсь այս տեղ:

Дочь դուստր (աղջիկ):

Тамъ այն տեղ:

Дитя երեխայ (մանուկ):

Вотъ ահա:

Дѣти երեխայք (որդիք):

Гдѣ ուր է (որտեղ է). а իսկ:

Гдѣ отѣць? Гдѣ мать? Отѣць здѣсь, а мать тамъ?
 Гдѣ братъ и сестра? Братъ здѣсь, а сестра тамъ. А
 гдѣ сынъ и дочь? Вотъ здѣсь сынъ, а вотъ тамъ дочь.
 Вотъ дѣти.

Ուր է եղբայրը, ուր է և քուրը: Եղբայրը այն տեղ է.
 իսկ քուրը այս տեղ: Ուր է Հայրը և ծայրը: Հայրը այն



Եւ իսկ անոր ալ տեղ: Իսկ ուրիշ գուտորը և որդին:
Դու իսկ տեղ է. իսկ որդին ալ տեղ: Ահա և երե-
խայրը:

§ 3.

Домъ ասան: На верху վերևը (վերը):
Комната սենեակ: Внизу ներքևը (վարը):
Потолокъ ասաստաղ (օֆորք): На крышѣ կտուրի վերայ
(տանիքի վերայ):
Полъ փատակ: На балконѣ պատշգամբի վե-
րայ (բալկոնի վերայ):
Окно լուսամուտ: На վերայ:
Тѣже, такъ же նոյնպէս Կто? ով:
(էլի, և)

Вотъ комната, вотъ и окно. Гдѣ полъ и гдѣ по-
толокъ? Полъ внизу, а потолокъ на верху. Гдѣ отецъ
и мать? Отецъ на крышѣ, а мать на балконѣ. Гдѣ
братъ и сестра? Братъ и сестра тѣже на балконѣ. Кто
на крышѣ? Кто на балконѣ? Сынъ и дочь на крышѣ,
отецъ и мать на балконѣ, а сестра внизу.

Ահա տունը, ահա և սենեակը: Ով է տանիքի վերայ,
ով է պատշգամբի վերայ և ով է վարը: Հայրը տանիքի
վերայ է, մայրը պատշգամբի վերայ է. իսկ եղբայրը վարն է
(ներքևն է): Յատակը վարն է. իսկ ասաստաղը վերն է:

§ 4.

Ученикъ աշակերտ: Классъ դասատուն:
Учитель ուսուցիչ: Церковь եկեղեցի:

Я ես: Въ церкви եկեղեցում:
Ты դու: Въ комнатѣ սենեակում:
Онъ նա: Дома տանը:
Въ классѣ դասատանը: Это այս:

Кто учитель и кто ученикъ? Онъ учитель, а ты
ученикъ. Я тоже ученикъ. Гдѣ учитель? Учитель въ
классѣ. Гдѣ отецъ, мать, братъ и сестра? Отецъ въ
церкви, мать дома, а братъ и сестра въ классѣ. Кто
это? Это братъ. А это кто? Это учитель. Я здѣсь, а
онъ въ церкви.

Ով է այս տեղ և ով է այն տեղ: Ով է տանիքի վե-
րայ, ով է պատշգամբի վերայ, ով է տանը, ով է դասա-
տանը և ով է եկեղեցումը: Ես այս տեղ եմ, երիտարը տա-
նիքի վերայ եմ. ուսուցիչը դասատանն է, մայրը եկեղեցումն
է. իսկ քույրը պատշգամբի վերայ է:

§ 5.

Мячикъ գնդակ: Мячики գնդակներ:
Волчокъ բզզան: Волчки բզզաններ:
Кукла տիկին: Куклы տիկիններ:
Игрушка խաղալիք: Что такое ѣнչէ (բնչբան է):
Игрушки խաղալիքներ: У кого есть ով ունի:
Кто имѣетъ Կто օւնի:

Я имѣю ես ունիմ, (у меня есть.)
Ты имѣешь դու ունիш, (у тебя есть.)
Онъ(она)имѣетъ նա ունի, (у него есть.)
Мы имѣемъ մենք ունինք, (у насъ есть.)
Вы имѣете դուք ունիք, (у васъ есть.)
Онѣ(онѣ)имѣютъ նորա ունին, (у нихъ есть.)

Я прошу ես խնդրում եմ: Пожалуйста աղաչում եմ:

Что такое мячикъ? *Мячикъ есть игрушка.*

Что такое волчокъ? *Волчокъ есть игрушка.*

Что такое кукла? *Кукла есть игрушка.*

Игрушки: мячикъ, волчокъ и кукла.

Кто имѣетъ мячикъ? У кого есть мячикъ? У кого мячикъ? Я имѣю мячикъ. У меня есть мячикъ. У меня мячикъ. У тебя мячикъ, а у кого волчокъ? Я прошу волчокъ. Гдѣ кукла, волчокъ и мячикъ? У меня кукла, у тебя волчокъ, а у брата мячикъ. У кого есть игрушки? У насъ есть игрушки, у васъ тоже есть игрушки. У кого мячики, волчки и куклы. Куклы у нихъ, волчки у васъ, а мячики у насъ.

Ինչ է բզզանը: Բզզանը խաղալիք է: Ինչ է զնդալը և տիկինը: Գնդալը և տիկինը նոյնպէս խաղալիքներ են: Ո՞վ ունի զնդակ, բզզան և տիկին: Ես ունիմ զնդակ, դու ունիս բզզան. իսկ քույրը ունի տիկին: Խաղալիքները դաստանն են: Սենեակուսմը կայ զնդակ և բզզան:

§ 6.

Книга <i>գիր:</i>	Я знаю <i>ես գիտեմ:</i>
Карандашъ <i>մատիտ:</i>	Ты знаешь <i>դու գիտես:</i>
Перо <i>գրիչ:</i>	Онъ (она) знаетъ <i>նա գիտի:</i>
Грифель <i>քարեգրիչ:</i>	Мы знаемъ <i>մենք գիտենք:</i>
Тетрадь <i>տետր:</i>	Вы знаете <i>դուք գիտէք:</i>
Доска <i>տախտակ:</i>	Они(онѣ) знаютъ <i>նորա գիտեն:</i>
Линейка <i>քանոն:</i>	Скажи <i>աս:</i>
Чернила <i>թանաք:</i>	Скажите <i>ասացէք:</i>
Чернильница <i>թանաքաման:</i>	Дай <i>տուր:</i>
Вещь <i>առարկայ:</i>	Дайте <i>տուեցէք:</i>

Учебные вещи: Книга, карандашъ, перо, грифель, *Գրաստան առարկաներ: տետր, доска, линейка, чернильница, чернила.*

Что такое: Чернильница? перо? карандашъ? волчокъ? грифель? тетрадь? кукла? доска? мячикъ? *կնիգ? փայտեղ? քարեգրիչ? տետր? կուկլ? դոսկա? միչիկ?*

Гдѣ книга брата? У кого перо учителя? Чернильница отца здѣсь. Тетрадь сестры въ классѣ. Книга матери дома. Кто знаетъ, что такое грифель и мячикъ? Я знаю грифель есть учебная вещь, а мячикъ есть игрушка. Скажите, пожалуйста, что такое доска, линейка и волчокъ. Доска и линейка суть учебные вещи, а волчокъ есть игрушка. Дайте грифель, тетрадь и карандашъ.

Ես գիտեմ եղբոր գիրը այս տեղ է: Ուսուցչի գրիչը դաստանն է: Մօր գիրը տանն է: Քրոջ տիկինը պատշգամբի վերայ է: Ասացէք, աղաչումեմ, ո՞ւր է հօր գիրքը: Ես գիտեմ՝ թանաքամանը դաստան առարկայ է. իսկ ո՞վ գիտէ ինչ է տետրը և բզզանը: Տուր ինձ մատիտ:

§ 7.

Хлебъ <i>հաց:</i>	Много <i>շատ:</i>
Вода <i>ջուր:</i>	Мало <i>քիչ:</i>
Вино <i>գինի:</i>	(Не много) <i>փոքր ինչ:</i>
Сыръ <i>պանիր:</i>	Или <i>կամ (թէ):</i>
Дворъ <i>գաւիթ (բաղ):</i>	Дай мнѣ <i>տուր ինձ:</i>
На дворѣ <i>գաւթումը:</i>	Дайте мнѣ <i>տուեցէք ինձ:</i>
Что <i>ինչ:</i>	Тебѣ <i>քեզ:</i>
Я даю <i>ես տալիս եմ:</i>	Емý (ей) <i>նորան:</i>
Ты даешь <i>դու տալիս ես:</i>	Мы даемъ <i>մենք տալիս ենք:</i>

Онъ (она) даѣтъ *նա տալիս է*: Вы даѣте *դուք տալիս էք*,
Кусокъ *կտոր*: Они (онѣ) даѣтъ *նորա տալիս են*

Хлѣбъ и вода, сыръ и вино. Гдѣ хлѣбъ и гдѣ вода? Хлѣбъ здѣсь въ комнатѣ, а вода тамъ—на дворѣ. Въ комнатѣ много хлѣба и немного сыру. Дай мнѣ, пожалуйста, кусокъ хлѣба и кусокъ сыру. Дайте мнѣ немного воды и немного вина. Онъ даѣтъ тебѣ кусокъ хлѣба и немного воды. Я даю ему хлѣба и сыру. Это вода или вино? Это не вино, а вода. Что это? Это сыръ.

Ես տալիս եմ քեզ փոքր ինչ հաց և պանիր: Դու ել տուր նորան փոքր ինչ ջուր և գինի: Այս թնչ է, հաց, թէ պանիր: Այս պանիր է. իսկ հացը տանն է: Ես ունիմ շատ հաց և նա ունի շատ պանիր: Այս ջուր է, թէ գինի:

§ 8.

Столъ <i>սեղան</i> :	Не, нѣтъ <i>չէ, ոչ</i> :
Стулъ <i>աթոռ</i> :	Стоить <i>կանգնած է</i> :
Кресло <i>բազկաթոռ</i> :	Лежить <i>պարկած է (ընկած է)</i> :
Диванъ <i>բազմոց</i> :	Сидить <i>նստած է</i> :
Кровать <i>անկողնակալ (մահ- ճակալ)</i> :	Красный, -ая, -ое <i>կարմիր</i> :
Камодъ <i>պահարան</i> :	Бѣлый, -ая, -ое <i>սպիտակ</i> :
Скамья <i>նստարան</i> :	Черный, -ая, -ое <i>սեաւ</i> :
Мебель <i>կարասիք</i> :	Большой, -ая, -ое <i>մեծ</i> :
Да <i>այո (հա)</i> :	Маленький, -ая, -ое <i>փոքր</i> :
	На чемъ <i>ինչի վերայ</i> :

Что стоитъ (въ классѣ)? Кто сидитъ въ классѣ?
Столъ стоитъ въ классѣ, ученикъ сидитъ въ классѣ.

На чемъ сидитъ ученикъ? Ученикъ сидитъ на скамьѣ. Что стоитъ въ классѣ? Въ классѣ стоитъ большой столъ, большая скамья и маленький стулъ. Есть-ли диванъ и кровать въ классѣ? Нѣтъ, въ классѣ нѣтъ дивана и кровати; а у насъ дома, въ комнатѣ есть и диванъ и кровать. Мячикъ лежитъ на полу. Красное и бѣлое вино, черныя чернила. Бѣлая бумага (*թուղթ*). Что такое столъ, перо и мячикъ.

Что такое: *Перо? столъ? чернила? мячикъ? черниль-
ница? стулъ? кресло? карандашъ? гри-
фель? волчокъ? кровать? скамья? кни-
га? тетрадь? кукла? комодъ?*

Ես գիտեմ՝ նստարանը կարասիք է, գնդակը խաղալիք է. իսկ գիրը դասական առարկա է: Ի՞նչ է դրած (стоитъ) դասատանը: Դասատանը դրած է՝ նստարան, աթոռ և սեղան: Ո՞վ է կանգնած դասատանը: Ո՞վ է նստած նստարանի վերայ: Դու գիտես, թնչ է պահարանը: Այո, ես գիտեմ, պահարանը կարասիք է: Սեծ սեղան, փոքր անկողնակալ և մեծ բազկաթոռ: Սեաւ թանաք: Սեաւ քարետախտակ (грифельная доска).

§ 9.

Мой, моя, моё <i>իմ</i> :	Завтра <i>էքուց (վաղը)</i> :
Мои <i>իմ</i> :	Вчера <i>երէդ</i> :
Твой, твоя, твоё <i>քո</i> :	Я буду <i>ես կը լինեմ</i> :
Твой <i>քո</i> :	Ты будешь <i>դու կը լինիս</i> :
Его, ея <i>նորա</i> :	Онъ (она) будетъ <i>նա կը լինի</i> :
Когда <i>երբ</i> :	Мы будемъ <i>մենք կը լինինք</i> :
Сегодня <i>այս օր</i> :	Вы будете <i>դուք կը լինիք</i> :
	Они (онѣ) будутъ <i>նորա կը լինին</i> :

Гдѣ мой большой мячикъ? Твой большой мячикъ лежитъ на дворѣ. Гдѣ его маленькая тетрадь? Его маленькая тетрадь у меня. Гдѣ красное перо учителя? Красное перо учителя въ класѣ. Когда твой маленькій братъ будетъ въ церкви? Мой маленький братъ и моя маленькая сестра будутъ завтра въ церкви. Мы будемъ въ школѣ завтра. Мои книги здѣсь, гдѣ твои тетради? Когда твой отецъ будетъ дома? Мой отецъ будетъ дома сегодня вечеромъ.

Իմ գնդակը մեծ է, քո գնդակը փոքրն է: Քո տետրը
դրած է սեղանի վերայ: Իմ մայրս կանգնած է պատշգամբի
վերայ. իսկ Հայրս կանգած է տանիքի վերայ: Քո թուղթը
սպիտակ է, իսկ նորա թուղթը կարմիր է: Ո՛ւր է նորա
խաղալիքները: Մեծ բազմոցը և փոքր բազկաթուռը սե-
նեակումն են: Մեծ մատիթը և փոքր քարեգրիչը որտեղ են:

§ 10.

Нашъ, на́ша, на́ше, մեր:	Другъ ընկեր (բարեկամ):
На́ши մեր:	Друзья ընկերներ:
Вашъ, ва́ша, ва́ше ձեր:	Подру́га ընկերուհի:
Ва́ши ձեր:	Подру́ги ընկերուհիներ:
Ихъ նոցա:	Имѣть ունենալ:
Къ намъ մեզ մօտ:	Я хочу ես ուզում եմ:
Къ вамъ ձեզ մօտ:	Ты хочешь դու ուզում ես:
Къ нимъ նոցա մօտ:	Онъ (она) хочеть նա ուզում է:
Прише́ль, -шла եկաւ:	Мы хотимъ մենք ուզումենք:
Уше́ль, -шла դնաց:	Вы хотите դուք ուզումեք:
Онѣ (онѣ) хотѣтъ նորա ուզում են:	

Нашъ домъ большой, а ваша комната маленькая. Я хочу имѣть большую книгу. Кто хочетъ имѣть красныя чернила? Мы хотимъ имѣть хорошия игрушки. Нашъ другъ пришёлъ къ намъ. Когда пришла къ вамъ ваша подружка? Наши друзья будутъ у насъ завтра, а когда будутъ ваши подружки у васъ? Кто хочетъ имѣть друга и подружку? Ихъ другъ ушёлъ сегодня въ церковь.

Մեր ընկեր Աղէքսանդրը երէգ եկաւ մեզ մօտ: Ե՛րբ եկաւ (пришёл) ձեզ մօտ ձեր ընկերուհի Անահիթը (Ана-и́тъ): Մեր գրերը այս տեղ են, ո՛ւր են ձեր խաղալիքները: Մեր փոքր տունը այն տեղ է. ո՛ւր է ձեր մեծ տունը: Դու ի՞նչ ես ուզում ունենալ՝ գիր, թէ՛ խաղալիք: Ես ուզում եմ ունենալ գիր, իսկ իմ փոքր եղբայրը ուզում է ունենալ խաղալիք: Ձեր փոքր քույրը ուզում է տիկին ունենալ:

§ 11

Городъ քաղաք:	Я былъ (была) ես էի:
Деревня գիւղ:	Ты былъ (была) դու էիր:
Театръ թատրոն:	Онъ былъ (Она была) նա էր:
Въ городѣ քաղաքում:	Мы были մենք էինք:
Въ деревнѣ գիւղում:	Вы были դուք էիք:
Въ театрѣ թատրոնում:	Онѣ (онѣ) были նորա էին:
Утро առաւոտ:	Читатъ կարգալ:
Утромъ առաւոտեան:	Писатъ գրել:
Вечеръ երեկոյ:	Сидѣть նստել:
Вечеромъ երեկոյեան:	Идти գնալ:
Со мною ինձ հետ:	Говоритъ խօսել:
Съ тобою քեզ հետ:	
Съ нимъ	նորա հետ:
Съ нею	



Кто былъ у насъ сегодня утромъ? Мой подру́га вчера́ утромъ была́ въ деревнѣ. Кто хочетъ идти́ съ нами́ сегодня́ вечеромъ въ городъ? Я хочу́ идти́ въ городъ завтра́ вечеромъ. Мы хотимъ идти́ въ теа́тръ сегодня́ вечеромъ. Кто хочетъ идти́ съ нами́? Я хочу́ сидѣть здѣсь и чита́ть. Кто хочетъ говори́ть со мно́ю? Я хочу́ говори́ть съ тобо́ю. Кто хочетъ идти́ въ классъ и писа́ть на доскѣ́? Маленькая́ сестра́ моя́ хочетъ идти́ въ классъ и писа́ть на доскѣ́. Оте́цъ и ма́ть вчера́ утромъ пошлѣ́ въ деревню́ и бу́дутъ сегодня́ вечеромъ у насъ.

Իմ եղբայրը երեք երեկոցեան ինչ հետ թատրոնումն էր: Մեր ուսուցիչը երբ կը լինի գիւղումը: Ո՞վ է ուզում ինչ հետ կարդալ: Ես ուզումեմ գրել: Այս օր առաւոտը ես իսկուհիս արանումն էի: Իմ ընկեր, դու թնչ ես ուզում ունենալ՝ կարմիր թանաք, թէ սպիտակ թուղթ: Ես ուզում եմ ունենալ և կարմիր թանաք և սպիտակ թուղթ: Մեր ընկերները երբ կը լինին մեզ մօտ: Ո՞վ է ուզում տախտակի վերայ գրել: Ո՞վ է իմանում (գիտէ), ո՞ր է իմ գիրը:

§ 12.

Лѣто ամառ:	Ночью գիշերը:
Лѣтомъ ամառը:	День ցերեկ:
	Днёмъ ցերեկով:
Зима́ ձմեռ:	Скажи { ասա:
	Говори { ասացէք:
Зимойъ ձմեռը:	Скажите { ասացէք:
Весна́ գարուն:	Говорите { ասացէք:
Веснойъ գարնան:	Правду ուղիղը:
Ночь գիշեր:	Свѣтло լոյս է (свѣтъ).

Осень աշուն:	Темно մութ:
Осенью աշնան:	Холодно ցուրտ է:
Если եթէ:	Тепло տաք է:
Играть խաղալ:	Длинный, -ая, -ое երկար:
	Короткий, -ая, -ое կարճ:

Скажи́, пожа́луйста, что́ быва́етъ днемъ и что́ быва́етъ ночью? Днемъ быва́етъ свѣтло́, а ночью́ быва́етъ темно́. Говори́ правду́, зна́ешь-ли что́ быва́етъ лѣтомъ и что́ быва́етъ зимо́ю? Я зна́ю, лѣтомъ быва́етъ тепло́, а зимо́ю быва́етъ холо́дно. Я хочу́ играти́ въ саду́, а сестра́ хочетъ играти́ на дво́рѣ. Кто́ хочетъ играти́ со мно́ю? Я хочу́ играти́ съ твои́мъ дру́гомъ въ саду́. Если́ ты хочешь́ играти́ вечеромъ, такъ́ утромъ иди́ въ шко́лу. Лѣтомъ́ дни́ бываю́тъ дли́нные, а но́чи́ короткія. Зимойъ́ дни́ бываю́тъ короткіе, а но́чи́ дли́нные.

Ամառը ես կը լինիմ գիւղում. իսկ ձմեռը ես կը լինիմ քաղաքում: Ասա, խնդրումեմ, դու սրտեղ կը լինիս ամառը: Ամառն է լինում տաք, թէ՛ ձմեռը: Իսկ ձմեռը թնչ է լինում: Ո՞վ է ուզում ինչ հետ գնդակ (въ мячики) խաղալ: Ցերեկով լոյս է լինում. իսկ գիշերը մութը: Ցերեկով մենք խաղումենք: (§ 7 ԴԱՅՈՒ, ԵՄԻ).

§ 13.

Александръ Սղէքանդր:	Я люблю́ ես սիրումեմ:
Николай նիկողայոս:	Ты любишь դու սիրումես:
Захарій Զաքար:	Онъ (она) любитъ նա սիրում է:
Петръ Պետրոս:	Мы любимъ մենք սիրումենք:
Павелъ Պողոս:	Вы любите դուք սիրումէք:

շինած է աղիւսից և կաւից: Վառարանը շինած է նոյնպէս աղիւսներից և կաւից: Դռները և լուսամուտները թնչից են շինած:

§ 15.

Лóшадь **ձի:** Смірний, -ая, -ое **Հանդարտ:**
Корóва **կով:** Злóй, -ая, -ое **չար:**
Собáка **շուն:** Я купíль **ես գնեցի:**
Кóшка **կատու:** Купíи (купíте) **գնիր գնեցէք:**
Бык **եղն:** Я прóдалъ **ես ծախեցի:**
Бúйволь **գոմեշ:** Продай (продайте) **ծախիր**
Осёлъ **աւանակ:** (ծախեցէք:)
Верблю́дъ **ուղտ:** Сосё́дъ **դրացի:**
Барáнь **ոչխար:** Сосё́дка **դրացուհի:**
Живóтное **կենդանի (անասուն):** Молоко́ **կաթ:**
Живóтныя **կենդանիք:** Я даю́ **ես տալիսեմ:**
Мы даёмъ **մենք տալիսենք:**

Мы имѣемъ одну́ лóшадь, двѣ корóвы, три собáки и четы́ре быка́. Оте́ць купíлъ еще́ одну́ лóшадь. Кто прóдалъ корóву? Сосё́дъ нашъ прóдалъ двѣ корóвы. Сосё́дка ва́ша имѣетъ одну́ ко́шку, одну́ соба́ку и однóу корóву. Его́ сосё́дъ имѣетъ два́ бúйвола, четы́ре быка́ и три ослá. Осёлъ смíрное живóтное. Собáка и ко́шка (суть) зл́ія живóтныя. Осёлъ и барáнь смíрныя живóтныя. Другъ мо́й, купи́ одну́ лóшадь. Я люблю́ лóшадь. А я люблю́ корóву. Сестра́ тво́я любить барáна. Бúйволь большóе живóтное.

Այլ ունէ երկու ձի, մի կով և երեք եղն: Մեր դրացի-

ցին ունէ երկու ձի, երեք կով և չորս եղն: Ես գիտեմ մի գիւղացի, որ ունէ չորս գոմեշ, չորս եղն, երկու ձի և երկու կով: Մեր տանը կայ մի շուն, մի կատու և երկու կով: Դու գիտես որ (какóе) կենդանին հանդարտ է և որ, կենդանին չար: Ես ծախեցի իմ ձին և գնեցի երկու կով: Կովը կաթ է տալիս: Ես սիրում եմ կաթը: Իմ քույրս էլ սիրում է կաթը: Մենք բոլորեքեանքս (всѣ) սիրումենք կաթը:

§ 16.

Волкъ **գայլ:** Я живу́ **ես կենում եմ:**
Лиси́ца **աղուես:** Ты живёшь **դու կենումես:**
Медвѣ́дь **արջ:** Онъ, она́ **живётъ նա կենումէ:**
Левъ **առիւծ:** Мы живёмъ **մենք կենումենք:**
Тигрь **վազր:** Вы живёте **դուք կենումէք:**
Котóрый, -ая, -ое **որ:** Онí (онѣ) **живу́тъ նորա կենումեն:**
Какóй, -ая, -ое **որպիսի:**
Что **որ (ինչ)** Я **жилъ ես կենումէի:**
Домáшній, -ая, -ее **ընտանի:** Я бúду **жítъ ես կը կենամ:**
(տանու): Живíи **կայ:**
Дíкій, -ая, -ое **վայրենի (դրսի)** Живíте **կացէք:**
Человѣ́къ **մարդ:** Жítъ **կենալ:**
Мясо́ **միս:** Чѣмъ **пита́ется թնչով է կե-**
Трава́ **խոտ (բոս):** **րակրվում:**
Лѣсъ **անտառ:** Назывáется **կոչվում է:**

Что́ такое́ волкъ? Волкъ есть живóтное. Какóе живóтное есть волкъ? Волкъ есть дíкое живóтное. Гдѣ живётъ волкъ. Волкъ живётъ въ лѣсú. Какóе ещё живóтное живётъ въ лѣсú? Медвѣ́дь такъ-же живётъ

въ лѣсѣ. Какое животное называется домашнимъ жи-
вотнымъ? Животное, которое живётъ дома подъ над-
зоромъ человека, (*ἡμετέριον ζῷον*) назы-
вается домашнимъ животнымъ. Какое животное назы-
вается дикимъ? Животное, которое живётъ не подъ
надзоромъ человека, (вне дома *ἐξω τοῦ οἴκου*) называется
дикимъ животнымъ. Чѣмъ питается животное? Живот-
ное питается или травю или мясомъ.

Ի՞նչ կենդանի է արջը: Ի՞նչու է արջը կոչվում վայրենի կենդանի: Վազրն էլ մարդու հսկողութեան ներքոյ չէ ապրում: Կովը տանու կենդանի է: Տանու կենդանիները աւելի (больше) հեզ (смирныя) են, քան թէ վայրենի կենդանիները: Կովը, ոչխարը, եզը և գոմեշը կերակրվում են խոտով: Շունը, գայլը, վագրը և առիւծը կերակրվում են մսով: Ի՞նչով են կերակրվում արջերը:

§ 17.

Голова́ գլուխ.	Щека́ արև (թուշ).
Рука́ ձեռք.	Щеки արևեր.
Ру́ки ձեռներ.	Ухо ականջ.
Нога́ ոտք.	Уши ականջներ.
Ноги ոտներ.	Грудь կուրծք.
Туловище բուն.	Животъ փոր (որովայն).
Тѣло մարմին.	Часть, части մասը (մասեր).
Любь ճակատ.	Состоитъ բաղկացած է (կազմուած է).
Носъ բիթ.	Изъ каки́хъ частейъ состоитъ?
Глазъ աչք.	Ինչ մասերից է բաղկացած.
Глаза́ աչքեր.	
Ротъ բերան.	

У меня есть одна голова, две руки, две ноги, одно туловище. Я имѣю одну голову, две руки, две ноги и одно туловище. Голова, руки, ноги, туловище суть части тѣла. Какія части имѣетъ тѣло? Какія части имѣетъ голова? Голова имѣетъ слѣдующія (parties) части: лобъ, носъ, глаза, щеки и уши. Части головы суть: лобъ, носъ, глаза, щеки и уши. Какія части имѣетъ комната? Комната имѣетъ слѣдующія части: четыре стѣны, одну дверь, два окна, одинъ потолокъ и одинъ полъ. Лобъ, носъ, глаза, щеки и уши суть части головы. Изъ какихъ частей состоитъ тѣло человека? Тѣло человека состоитъ изъ слѣдующихъ частей: изъ головы, изъ рукъ, изъ туловища и изъ ногъ.

Աղուեսը թնչ տեսակ կենդանի է։ Աղուեսը բնակվում է դաշտերում (на полях)։ Գլխի մասերը ձրոնք են։ Գլխի մասերը սորա են՝ մի ճակատ, մի քիթ, երկու աչքեր, երկու այտեր և երկու ականջներ։ Մարդու մարմինը թնչ մասերից է բաղկացած։ Մարդու մարմինը բաղկացած է յետեւեալ մասերից՝ գլխից, երկու ձեռներից, երկու ոտներից և մի բնից։ Խնչ տեսակ կենդանիք են լինում։ (какія бывають живóтныя? или́ какіхъ родóвъ бывають живóтныя?) Կենդանիքը լինում են երկու տեսակ՝ ընտանի և վայրենի։

§ 18.

Яблоко *խնձոր*. Дерево *ծառ*.
Яблоки *խնձորենեք*. Фруктовое дерево *մրգի ծառ*.
Гру́ша (ши) *տափն (ձեք)*. Сочный *հիւթալի*.
Айва́ *կոմշի (սերկկիլ)*. Со́к *հիւթ*.

Виноградъ <i>խաղող</i> .	Сладкій, -ая, -ое <i>քաղցր</i> .
Вишня <i>ալուբալի</i> (<i>կենաս</i>).	Кислый, -ая, -ое <i>թթու</i> .
Черешня <i>բալի</i> .	Горькій, -ая, -ое <i>դառ</i> .
Миндаль <i>նուշ</i> .	Вкусъ <i>ճաշակ</i> (<i>համ</i>).
Фрукты <i>մրգեր</i> .	Вяжущій, -ая, -ое <i>ստիբ</i> .
Каштанъ <i>շաքանակ</i> (<i>ծաբ- լի</i>).	Во рту <i>բերնում</i> .
Арбузъ <i>ձմերուկ</i> (<i>մեղրապուկ</i>).	Спѣлый, -ая, -ое <i>հասած</i> .
Дыня <i>սեր</i> .	Неспѣлый, -ая, -ое <i>խալ</i> .
Орѣхъ <i>ընկուղ</i> (<i>կակալ</i>).	Иногда <i>երբեմն</i> .
	Всегда <i>միշտ</i> .

Какій вкусъ имѣеть айва во рту? Айва имѣеть вяжущій вкусъ во рту. Какій вкусъ имѣеть спѣлое и не спѣлое яблоко? Спѣлое яблоко имѣеть иногда сладкій вкусъ, иногда кислый вкусъ, но не спѣлое яблоко всегда имѣеть кислый вкусъ. Какій вкусъ имѣеть миндаль? Миндаль имѣеть или сладкій вкусъ, иногда и горькій вкусъ. Я люблю ѣсть виноградъ. Виноградъ поспѣваетъ (*հասնում է*) осенью. Когда поспѣваетъ миндаль? Миндаль поспѣваетъ весною. Послѣ миндаля поспѣваетъ черешня, яблоко, потомъ груша и вишня. Арбузъ и дыня поспѣваютъ лѣтомъ. Арбузъ очень сочный. Я люблю ѣсть спѣлые фрукты; неспѣлые фрукты кислы. Вредно (*վնասակար է*) ѣсть фрукты утромъ, полезно (*օգտակար է*) ѣсть фрукты послѣ обѣда (*ճաշից խառն*):

Դուք երբ էք սիրում ուտել մրգեր: Հասած մրգեր էք սիրում ուտել, թե խալ մրգեր: Բնչ ճաշակ ունի բերնի մէջ հասած ձմերուկը: Հասած ձմերուկը շատ (очень) հիւթալի է և շատ քաղցր ճաշակ ունի բերնի մէջ: Կալ խն-

ձոր որ թթու ճաշակ ունի, կալ խնձոր որ քաղցր ճաշակ ունի: Կալ նուշը, որ դառը ճաշակ ունի. կալ նուշը, որ անուշ (пріятный) ճաշակ ունի: Կալ մրգեր որ զարնան են հասնում. կալ մրգեր որ ամառն են հասնում և կալ մրգեր որ աշնան են հասնում:

§ 19.

Куріца <i>հաւ</i> .	Клювъ <i>կտուց</i> .
Индѣйка <i>հնդուհաւ</i> .	Крыло <i>թև</i> .
Фазанъ <i>ֆասիան</i> (<i>մերհաւ</i>).	Крылья <i>թևեր</i> .
Воробей <i>հնճուկ</i> .	Хвостъ <i>աղի</i> .
Голубъ <i>աղաւ նի</i> .	Перо (<i>դրիշ</i>) <i>փետուր</i> .
Пѣтухъ <i>աքաղաղ</i> .	Перья <i>փետուրներ</i> .
Птица <i>թռչուն</i> .	Гнѣздо <i>բուն</i> .
Птицы <i>թռչուններ</i> .	Вить <i>բուն շինել</i> .
Птичка <i>թռչնակ</i> (<i>փոքր թռչ- չուն</i>).	Воздухъ <i>օդ</i> .
Пѣсня <i>երգ</i> .	Дальній, -ая, -ое <i>հեռավոր</i> .
Пѣть <i>երգել</i> .	Близкій, -ая, -ое <i>մօտավոր</i> .

П Т И Ч К А.

Птичка летаетъ,
Птичка играетъ,
Птичка поётъ.
Птичка летала,
Птичка играла,
Птички ужъ нѣтъ.

Գժէ յէ տի պիչկա?
Գժէ տի, պիւիչկա?

Въ дальнемъ краю
Гнѣздышко вѣшь ты,
Тамъ и поѣшь ты
Пѣсню свою.

Кто играетъ? Кто пѣла? Кого ужъ нѣтъ?

Кто вѣтъ гнѣздышко въ *Птичка* вѣтъ гнѣздышко
дальнемъ краю? въ дальнемъ краю.

Что птичка дѣлаетъ въ даль- *Гнѣздышко вѣтъ* птичка въ
немъ краю? дальнемъ краю.

Гдѣ вѣтъ птичка своё гнѣз- *Въ дальнемъ* краю, птичка
дышко? вѣтъ своё гнѣздышко.

Птица имѣетъ одинъ клювъ, пару крыльевъ, (два
крыла), одинъ хвостъ и пару ногъ (двѣ ноги).

Թռչունը թռչում է ոտով. իսկ կենդանին մանկագլուխ
(ходить) երկրի վերայ (на землѣ), թռչունը բուն է շի-
նում ծառի վերայ, (на деревѣ) գետնի վերայ, առաստաղի
վերայ: Մենք ունենք չորս չափ, մի աքաղաղ, երկու հրնդ-
կաչափ: Փասիանը վարենի թռչուն է: Հալը տանու թռչ-
ուն է, չի երգում. երկու թև ունի, բայց չի թռչում:
Ծիծեռնակը (ласточка) բուն է շինում: Ո՞ր թռչունն է
երգում:

§ 20.

Очки *ակնոց*.

Мальчикъ *աղայ, մանուկ*.

Папа *հայր, հայրիկ*.

Мнѣ

Для меня { *ինձ, ինձ համար*, Купи *գնիր*.
Я куплю *ես կը գնեմ*.

Азбука *այբբենարան*.

Дѣтскій, -ая, -ое *մանկական*.

Сказалъ *ասաց*.

Купи *գնիր*.

Я куплю *ես կը գնեմ*.

Тебѣ { *քեզ, քեզ համար*. Для чего *ինչի համար*:
Для тебя { *նորան նորա հա-* Для того *նորա համար*.
Емѹ { *մար*. Что-бъ (что-бы) *որ*.
Для него { *մար*. Я покупаю *ես գնում եմ*.
Отвѣчалъ *պատասխանեց*. Ты покупаешь *դու գնում ես*.
Отвѣчай *պատասխանիր*. Онъ(она)покупаетъ *նա գնում է*.
Отвѣчайте *պատասխանեցէք*. Мы покупаемъ *մենք գնում ենք*.

ДѢТСКІЯ ОЧКИ.

Сказалъ мальчикъ отцу: «купи мнѣ, папа, очки; я
хочу по твоему читать книги».

— Хорошо, отвѣчалъ отецъ: я куплю тебѣ очки,
только дѣтскія, — и купилъ мальчику азбуку.

Кто сказалъ отцу? *Мальчикъ* сказалъ отцу.
Кому сказалъ мальчикъ? *Отцу* сказалъ мальчикъ.
Что сдѣлалъ мальчикъ отцу? *Сказалъ* мальчикъ отцу.
Что сказалъ мальчикъ отцу? *Купи* мнѣ, папа, очки, ска-
залъ мальчикъ отцу.
Для чего хотѣлъ мальчикъ Мальчикъ хотѣлъ очки *для*
очки? *того*, чтобы читать.
Кто хотѣлъ читать? Мальчикъ хотѣлъ читать.
Что сказалъ на это отецъ? Отецъ сказалъ на это: хо-
рошо, я куплю тебѣ очки,
но только дѣтскія.

Какія очки хотѣлъ купить *Дѣтскія* очки хотѣлъ ку-
пѹ отцу? пѹ отцу.

И что же сдѣлалъ отецъ? *Купилъ* отецъ мальчику аз-
бѹку.

Что купилъ отецъ мальчику? *Азбуку* купилъ отецъ маль-
чику.

Отвѣтай мнѣ, другъ мой, кому́ (для кого) покупаешь ты яблоки? Я покупаю яблоки для того, кто хорошо́ учится. (լաւ սովորում է)

Մի անգամ (однажды) մի մանուկ ասաց եղբորը, գնիր ինչ համար մի գիր (одну книгу). ես ուզումեմ քեզ պէս կարգաւ: Շատ լաւ, ասաց եղբայրը, առաջ (прежде) սովորիր (учись) այբբենը, յետոյ գիր կը կարգաս: Դորա համար առաջ կը գնեմ քեզ համար այբբենարանն և գնեց եղբոր համար արբենարան:

§ 21.

Татаринъ թուրք. Я не имѣлъ ես չունէի. и т. д.
Обманутый, -ая, -ое խաբուած Я лёгъ (т. д.) ես պարկեցի.
Обмануть, -а, -о խաբել. Я обмануть ես խաբումեմ.
Обмануть խաբել. Я ложусь ես պարկումեմ.
Сонъ երազ. Ты ложишься դու պարկումես.
Во снѣ երազում. Онъ (она) ложится նա պարկումէ.
Кислое молоко (թխու կաթ) Мы ложимся մենք պարկումենք.
Не имѣлъ չունէի. Вы ложитесь դուք պարկում.
Лечь պարկել. Они (онѣ) ложатся նորա.
Спать քնել. Не видалъ չր անում. պարկումեն.

Обманутый татаринъ.

Խաբուած թուրք:

Видѣлъ татаринъ во снѣ кислое молоко, но хлѣба не имѣлъ; на слѣдующую ночь лёгъ спать съ хлѣбомъ, но кислаго молока не видалъ.

Кто видѣлъ во снѣ кислое Татаринъ видѣлъ во снѣ молоко? Кислое молоко.

Что видѣлъ татаринъ во снѣ? Кислое молоко видѣлъ татаринъ во снѣ.

Когда видѣлъ татаринъ кі- Во снѣ видѣлъ татаринъ слое молоко? Кислое молоко.

Но чего́ не имѣлъ татаринъ Хлѣба не имѣлъ татаринъ.

Что сдѣлалъ татаринъ на Легъ спати съ хлѣбомъ та- слѣдующую ночь? таринъ на слѣдующую ночь

Съ чѣмъ легъ спать тата- Съ хлѣбомъ легъ спать та- ринъ на слѣдующую ночь? таринъ на слѣдующую ночь.

Когда татаринъ легъ спать На слѣдующую ночь тата- съ хлѣбомъ? ринъ легъ спать съ хлѣбомъ.

Видѣлъ-ли татаринъ кислое Кислаго молока не видалъ молоко на слѣдующую ночь. татаринъ на слѣдующую ночь.

§ 22.

Крестьянинъ գնական (գիր- Здравствуй ողջոյն (քեզ).
Дрова փայտ (փայտեր):
Возъ բեռ. Кѣли (если) թե.
Сѣно խոտ. Зачѣмъ Բնչու համար.
Везётъ տանում է անասուն- Спрашиваетъ հարցնումես.
Везти տանել նի օգն- Продавать ծախել.
Вези տար նու թեամբ. Для продажи ծախելու համար.
կամ սալով. Тогда այն ժամանակ.
Нести տանել անանց ուրիշի Почесавъ բորելով.
Почесать (чесать) բորել.
Другой-ая-ое միւսը (մի ուրիշը) Затылокъ ծոծրակ.
Встрѣча պատահել. Подумать (думать) մտածել.

На встрѣчу *զէմուզէմը* (*զի*- Про себя *իւքն իրան*.
մացը) *պատահել*. Изъ деревни *զիւղից*.

Правда *ուղիղ*.

Что знаешь, о томъ не спрашивай.

Ինչ որ զիտես, այն մասին մի հարցնիր:

Крестьянинъ возъ сѣна везётъ, а другой ему на встрѣчу.

Здравствуй.

«Здравствуй.»

— А что везёшь?

«Дрова»

— Какія дрова, вѣдь у тебя сѣно?

«А коли видишь, что сѣно, такъ зачѣмъ спрашиваешь?»

Тогда только крестьянинъ, почесавъ затылокъ, подумалъ про себя: и правда, для чего я спрашивалъ?

Что дѣлаетъ крестьянинъ? Возъ сѣна *везетъ* крестьянинъ

Кто возъ сѣна везётъ? *Крестьянинъ* возъ сѣна везётъ.

Кто встрѣчается ему? Другой крестьянинъ встрѣчается ему.

Что дѣлаетъ другой крестьянинъ? *Спрашиваетъ* другой крестьянинъ.

Что спрашиваетъ другой крестьянинъ? *Что везешь*, спрашиваетъ другой крестьянинъ.

Что же отвѣчаетъ первый крестьянинъ? *Дрова везу*, отвѣчаетъ первый крестьянинъ.

Правду-ли сказалъ первый *Нитъ*, неправду сказалъ первый крестьянинъ? (*ուղիղ ասաց* вый крестьянинъ. *առաջին շինականը*):

А что долженъ-былъ сказать *Сноно везу*. долженъ-былъ первый крестьянинъ? (*Այլա* сказать первый крестьянинъ. *Ինչ պետք է ասեր առաջին շինականը*):

Что на-то сказалъ второй *Какія дрова*, вѣдь у тебя крестьянинъ? сѣно, сказалъ второй?

А на это что сказалъ первый *А коли видишь*, что сѣно, крестьянинъ? такъ зачѣмъ спрашиваешь?

Послѣ этого разговора (*իստակցութիւնից լետոյ*) второй крестьянинъ, почесавъ затылокъ, подумалъ про себя: и правда, для чего я спрашивалъ?

§ 23.

Молодой, -ая, -ое *մանկահաս* Во всё горло *բոլոր ուժով*.

(*շահել*). Горло *խոշափող (բողաղ)*,

Подрались *կռուեցին*. Откуда *որտեղից*.

Дрались *կռուել*. Откуда ни возьмись *որտեղից որ յայտնեցաւ*.

Я подрался *ես կռուեցի*.

Побѣдилъ *լախթեց*. Взять *վերցնել*.

Я побѣдилъ *ես լախթեցի*. Ястребъ *բազէ*.

Побѣждённый, -ая, -ое *լաղ* Схватилъ *կալաւ (բռնեց)*.

Թուածը. Схватить *կալնել*.

Спрятался *թաղ-կացաւ*. Крикунъ *աղաղակող*.

Спрятаться *թաղ-կենալ*. Унёсъ *տարաւ*.

Сарай *ամբարանոց*. Унести *տանել*.

Подъ сарай *ամբարանոցում*. Къ себѣ *իւր մօտ*.

(Подъ *տակը*). Ужинъ *ընթրիք (իրիզնահաց)*.

Побѣдитель *լաղթող*. На ужинъ *ընթրիքի (համար)*.

Взлетѣлъ *թռաւ*. Заоралъ *աղաղակեց (բղաւեց)*.

ДВА ПѢТУХА.

Два молодые пѣтуха подрались и одинъ побѣдилъ. Побѣжденный спрятался подъ сарай, а побѣдитель взлетѣлъ на крышу и заоралъ во всё горло: ку-ку-реку! Откуда ни возмись ястребъ: схватилъ крикуна и унёсъ къ себѣ на ужинъ.

ԵՐԿՈՒ ԱՔԱՂԱՂ.

Երկու մանկահաս (ջեհել) արաղաղներ կռուեցին և մինը յաղթեց: Յաղթուածը թագ-կացաւ ամբարանոցում. իսկ յաղթողը թռաւ տանիքի վերայ և աղաղակեց բոլոր ուժով՝ կու-կու-րիկու: Որտեղից որ յայտնուեցաւ բազեն՝ կալաւ աղաղակողին (բղաւողին) և տարաւ իր ընթրիքի համար:

§ 24.

Что ты прочёл? Դու ինչ կարդացիր:
Я прочёл одинъ маленький Ես կարդացի մի փոքր վէպ:
разска́зь. Ո՞ւմ մասին էր խօսքը վէպի
О комъ была рѣчь въ раз- Ո՞ւմ մասին էր խօսքը վէպի
ска́зь? մէջ:
О двухъ пѣтухахъ. Երկու արաղաղների մասին:
О какихъ пѣтухахъ? Ինչպիսի արաղաղների:
О двухъ молодыхъ пѣту- Երկու մանկահաս արաղաղնե-
хахъ. րի մասին:
Что разска́зывалось о двухъ Ինչ էր պատմվում երկու ման-
молодыхъ пѣтухахъ? կահաս արաղաղների մասին:
Разска́зывалось, что два Պատվում է, թէ երկու մանկա-
молодые пѣтуха подрались. հաս արաղաղներ կռուեցին:
Потомъ что-же случилось? Յետոյ ինչ պատահեցաւ:
Одинъ изъ пѣтуховъ побѣдилъ. Արաղաղներից մինը յաղթեց:

Что сдѣлалъ побѣжденный Ինչ արաւ յաղթողը և ինչ
и что сдѣлалъ побѣдитель? արաւ յաղթողը:
Побѣжденный спрятался Յաղթուածը թագկացաւ ամ-
подъ сарай, а побѣдитель բարանոցում. իսկ յաղթողը
взлетѣлъ на крышу. թռաւ տանիքի վերայ:
Гдѣ спрятался побѣжденный Որտեղ թագ-կացաւ յաղթողը:
Подъ сарай спрятался по- Ամբարանոցում թագ-կացաւ
бѣжденный. յաղթողը:
А куда взлетѣлъ побѣдитель? Իսկ ո՞ւր թռաւ յաղթողը:
На крышу взлетѣлъ побѣ- Տանիքի վերայ թռաւ յաղթողը
дитель. Դիտել:
Что сталъ сдѣлать побѣди- Ինչ սկսեց անել յաղթողը
тель на крышѣ? տանիքի վերայ:
Заоралъ во всё горло по- Աղաղակեց բոլոր ուժով յաղ-
бѣдитель: ку-ку-реку. թողը՝ կու-կու-րիկու:
На этотъ голосъ кто приле- Այդ ձայնի վերայ ո՞վ թռաւ
тѣлъ? եկաւ:
Ястребъ прилетѣлъ, схва- Բազեն՝ թռաւ եկաւ, կալաւ
тилъ крикуна и унёсъ его աղաղակողին և տարաւ նորան
къ себѣ на ужинъ. Իւր ընթրիքին:

§ 25.

Всякій, -ая, -ое Իւրաքանչիւր Բո́зится գրաղվում է.
(ամեն մէկ). Բо́зится գրաղուել.
Вещь Իր, առարկայ. Опа́здываетъ ուշանում է.
Свой, -ой, -ое Իւր. Опа́здывать ուշանալ.
Мѣсто տեղ. Я опа́здываю ես ուշանում եմ
Просы́пается դարթնում է. Мы опа́здываемъ մենք ու-
Просы́паться դարթնել. շանում ենք.
Начина́етъ սկսում է. Чулки սրնգապատ (երկայն
Начина́ть սկսել. գուլպայ)
Розы́скивать փնտռել. Другой միւսը.

Всякая вещь имѣетъ свое мѣсто.

Павель какъ просыпается, такъ и начинаеть розыскивать свой вещи: одинъ чулокъ его на стулѣ, другой подъ столѣ; одинъ сапогъ подъ кроватю, а другого и въ комнатѣ нѣтъ. Вѣзится Павель всякое утро, вѣзится и опаздываетъ въ классъ.

Իւրաքանչիւր առարկայ ունի իւր տեղը:

Պողոսը հենց որ զարթնում է, սկսում է փնտռել իւր առարկաները՝ նորա մի սրնգապատը աթոռի վերայ, միւսը սենեակի տակը. մի կոշիկը անկողնակալի տակը, իսկ միւսը սենեակումն էլ չը կայ: Զբաղվում է Պողոսը ամէն առաւոտ, զբաղվում է և ուշանում դասատուն գնալուց:

Кто начинаеть розыскивать Павель начинаеть розыски-
свой вещи? вать свой вещи.

Павель когда начинаеть ро- Когда просыпается Павель
зыскивать свой вещи? такъ начинаеть розыскивать
свой вещи.

Кладеть-ли Павель свое Нѣтъ, Павель не кладеть
платье на одномъ мѣстѣ? своего платья на одномъ мѣстѣ
Что же онъ дѣлаеть? Онъ разбрасываетъ (դէս ու
դէն է դրում) свое платье.

Когда Павель просыпается, Когда Павель просыпается,
то гдѣ онъ находитъ (որտեղ то онъ находитъ одинъ чу-
է գտնում) свое платье? локъ на стулѣ, другой подъ
столѣ, одинъ сапогъ подъ
кроватю, другого совѣмъ
нѣтъ въ комнатѣ.

Что же выходить изъ этого? Изъ этого выходить то, что
онъ вѣзится, вѣзится и
опаздываетъ въ классъ.

§ 26.

Я кончилъ Ես վերջացրի. За урокомъ դասի ետեւից
Дѣло գործ. (դասով զբաղուած).

Гуляй զբոսնիր. У окна պատուհանի մօտ.

Смѣло համարձակ. Сидитъ նստած է.

Давно վաղուց. Солнце արեգակը.

Мальчикъ մանուկ, տղայ. Въ окно լուսամուտի մէջ.

Манить հրապուրում է. Отвѣтъ պատասխան.

Не довольно-ли բաւական չէ Ясный պարզ.

(արդեօք. Солнышко արեգակիկ.

Учиться սովորել. Теперь այժմ.

Не порá-ли ժամանակ չէ Гулянье զբոսանք.

(արդեօք.) Не въ прокъ օգտակար չէ.

Порѣзвиться վազվզել. Я кончу ես կը վերջացնեմ.

КОНЧИЛЪ ДѢЛО, ГУЛЯЙ СМѢЛО.

За уроками давно у окна дитя сидитъ, и давно
уже въ окно солнце мальчика манить.

«Не довольно-ли учиться? Не порá-ли порѣзвиться?»

А мальчикъ-то солнцу въ отвѣтъ: нѣтъ, ясное сол-
нышко, нѣтъ! теперь мнѣ гулянье не въ прокъ, дай,
прежде я кончю урокъ.»

ՎԵՐՋԱՅՐԻ ԴՈՐԾԻ, ՀԱՄԱՐԶԱԿ ԶԲՈՍՆԻՐ:

Վաղուց մանուկը նստած էր պատուհանի մօտ և դա-
սերը սովորում. և վաղուց արեգակը մանուկին լուսամու-
տից հրապուրում էր:

«Բաւական չէ (արդեօք) սովորելը. ժամանակ չէ (ար-
դեօք) վազվզելու.»

Իսկ մանուկը արեգակին պատասխան (էր տալիս): Ո՛չ,
պայծառ արեգակ, ո՛չ: Այժմ զբոսնելը ինձ համար օգտա-
կար չէ, թող, առաջ ես դասս վերջացնեմ:

Кто за уроками давно у Мальчикъ за уроками давно
окна сидитъ? у окна сидитъ.
Гдѣ мальчикъ за уроками У окна мальчикъ за уроками
давно сидитъ? ми давно сидитъ.
За чѣмъ мальчикъ давно у За уроками мальчикъ давно
окна сидитъ? у окна сидитъ.
Что дѣлаетъ мальчикъ дав- Сидитъ мальчикъ у окна
но у окна за уроками? давно за уроками.
Кто давно манитъ мальчи- Солнце давно манитъ маль-
ка въ окно? чика въ окно.
Что дѣлаетъ солнце съ маль- Манитъ солнце мальчика въ
чикомъ въ окно? окно.
Кого солнце манитъ давно Мальчика солнце манитъ
въ окно? давно въ окно.
Съ какого времени (ѣз Давно солнце манитъ маль-
шаданаллг) солнце манитъ чика въ окно.
мальчика въ окно?

§ 27.

Вѣтка ճիւղ. Я кончу ես կը վերջացնեմ.
Громко բարձր. Ты кончишь դու կը վերջացնես
Распѣваетъ երգում է. Онъ (она) кончитъ նա կը
Объ одномъ մի բաննի մասին. վերջացնէ.
Я кончаю ես վերջացնում եմ. Мы кончимъ մենք կը վեր-
Ты кончаешь դու վերջа- жавնենք.
гнում ես. Вы кончите դուք կը վեր-
Онъ (она) кончаетъ նա վեր- жавնէք.
жавնում է. Онѣ (онѣ) кончатъ նորա կը
Мы кончаемъ մենք վերջа- ջերջացնեն.
гнում ենք. Я кончилъ { ես վերջացրի.
Вы кончаете դուք վերջа- Я кончила {
гнում էք. Кончай վերջացրու.

Онѣ (онѣ) кончаютъ նորա Кончайте վերջացրեք.
վերջացնում են.

Мальчикъ пишетъ и читаетъ, а на вѣткѣ, за ок-
номъ, птичка громко распѣваетъ и поетъ все объ од-
номъ.

«Не довольно-ли учиться? Не пора-ли порѣзвиться?»
А мальчикъ-то птичкѣ въ отвѣтъ: «нѣтъ, милая пта-
шечка, нѣтъ! Теперѣ мнѣ гулянье не въ прокъ, дай,
прежде я кончу урокъ.»

Մանուկը գրում է և կարդում. Իսկ ծառի ճիւղի վե-
րայ պատուհանի ետեւից, թռչնիկը բարձր երգում է և եր-
գում է միշտ միևնույն բանի մասին՝ «բաւական չէ արդեօք
սովորելը. ժամանակ չէ արդեօք վազվզելու:» Իսկ մանու-
կը թռչնիկին պատասխանում է «ոչ, նազելի թռչնակ, ոչ:
Այժմ ինձ զբոսնելը օգտակար չէ, թող, առաջ ես դաս
վերջացնեմ:»

Кто пишетъ и читаетъ? Мальчикъ пишетъ и читаетъ.
Что дѣлаетъ мальчикъ? Пишетъ и читаетъ мальчикъ.
А на вѣткѣ, за окномъ. А на вѣткѣ, за окномъ,
кто громко распѣваетъ? птичка громко распѣваетъ.
А на вѣткѣ, за окномъ, Распѣваетъ громко птичка
что птичка громко дѣлаетъ? на вѣткѣ, за окномъ.
Какъ распѣваетъ птичка на Громко распѣваетъ птичка
вѣткѣ, за окномъ? на вѣткѣ за окномъ.
Гдѣ птичка громко распѣ- На вѣткѣ птичка громко
ваетъ за окномъ? распѣваетъ, за окномъ.
Откуда (որ տեղից) птичка За окномъ птичка громко
громко распѣваетъ на вѣткѣ? распѣваетъ на вѣткѣ.
Мальчикъ кому отвѣчаетъ? Птичкѣ отвѣчаетъ мальчикъ.

Что отвѣчаетъ мальчикъ Мальчикъ отвѣчаетъ, птич-
птичкѣ?
кѣ: «нѣтъ, милая пташечка,
нѣтъ! Теперѣ мнѣ гулянье
не въ прокъ, дай, прежде я
кончу урокъ».

Кому гулянье не въ прокъ? Мальчику гулянье не въ
прокъ.

Что же прежде хочетъ дѣ- Кончить прежде урокъ хо-
лать мальчикъ? четъ мальчикъ.

§ 28.

Шляпа	{	Смѣется ծիծաղում է.
Фуражка		Смѣяться ծիծաղել.
Дѣло գործ.		Смѣйся ծիծաղիր.
Положилъ դրեց.		Смѣйтесь ծիծաղեցէք.
Положить դնել.		Подаётъ մատուցանում է.
Положи դիր.		(տալիս է)
Положите դրեցէք.		Подай մատուցիր (տո՛ւր).
Прыгнулъ ցատկեց (թռաւ).		Подайте մատուցէք.
Прыгнуть ցատկել.		Краснѣя կարմրելով.
Крикнулъ գոչեց.		Краснѣть կարմրել.
		Смѣло համարձակ.

Кончилъ мальчикъ! въ шляпѣ дѣло; книги въ сто-
ликъ положилъ; прыгнулъ въ садъ и крикнулъ смѣло:
«ну-ка, кто меня манилъ? Емѹ солнышко смѣется;
емѹ пташечка поетъ; емѹ вишенка, краснѣя, свой
вѣтки подаётъ».

Մանուկը վերջացրեց. (գործը գլխարկումն է) գործը
աւարտած է. գրքերը փոքրիկ սեղանի մէջը դրեց. ցատքեց
այդի մէջ և գոչեց համարձակ: Ապա, ով էր ինչ հրա-
պուրում: Արեգակը նորա երեսին ծիծաղում է. թռչնիկը
նորա համար երգում է, կեռասը կարմրելով իւր ճուղերը
մատուցանում է:

Кто положилъ книги въ Мальчикъ положилъ книги
столикъ? въ столикъ.

Куда мальчикъ положилъ Въ столикъ мальчикъ поло-
книги? жилъ книги.

Что мальчикъ положилъ въ Книги мальчикъ положилъ
столикъ? въ столикъ.

Что сдѣлалъ мальчикъ съ Положилъ мальчикъ книги
книгами. въ столикъ.

Кто прыгнулъ въ садъ и Мальчикъ прыгнулъ въ садъ
крикнулъ смѣло? и крикнулъ смѣло.

Что сдѣлалъ мальчикъ? Прыгнулъ мальчикъ въ садъ.

И что еще сдѣлалъ мальчикъ? И крикнулъ смѣло.

Куда прыгнулъ мальчикъ? Въ садъ прыгнулъ мальчикъ.

Какъ онъ крикнулъ? Смѣло крикнулъ.

§ 29.

ЗАГАДКИ. ՀԱՆՆԵԼՈՒԿՆԵՐ.

Двѣ матери, двѣ дочери, да бабушка съ внучкою,
а всего трое. Срѣжу голову, выну сердце, дамъ пить,
будетъ говорить. Кто ходитъ утромъ на четырёхъ но-
гахъ, въ полдень на двухъ, а вечеромъ на трёхъ?
Одинъ говоритъ, двое глядятъ, да двое слѣшаютъ. Бѣ-
лое поле, черное сѣмя, кто его сѣетъ, тотъ и разу-
мѣетъ?

Երկու մայր, երկու դուստր. մի մեծ մայր (տատ) իւր
թոռնով, բոլորը երեք հոգի են: Կը կտրեմ գլուխը, կը
հանեմ սիրտը (միջուկը), կը տամ խմել, կը սկսի խօսել:
Ո՞վ է առաւոտը չորս ոտի վերայ մանգալիս, կէս օրին եր-
կու ոտի վերայ, իսկ երեկոյեան երեք ոտի վերայ: Մէկը
խօսում է, երկուսը նայում են, երկուսն էլ ականջ են դնում:
Սպիտակ դաշտ, սեաւ սերմեր, ով դորան սերմել է, նա էլ
հասկանում է:

§ 30.

Ուսուցիչը պէտք է ներքոյ գրեալ ռսերէն երգերը նախ բերանացի սովորացնէ, թարգմանելով երգի միտքը: Եթէ ուսուցիչը այս երգերի եղենակը ճիշդ չէ իմանում, կարող է հարմարեցնել հայերէն որեւիցէ երգերի եղանակներին, որը որ կը սաղայ: Այս երգերը ձայնագրած (նոտաներով) տպագրուած են „В. Чижовъ і родныя напѣвы для развитія слѣха и голоса по родному слову К. Ушинскаго. Годъ первыйъ հրատարակութիւն Զ. Գրեգորեանցի գինն է 35 կ.

Դասի ժամանակ, երբ ուսուցիչը նկատէ, որ երեխայքը ձանձրացան, կարող է մի փոքր ժամանակ երգել տալ ամբողջ դասատանը միասին և ապա դարձեալ շարունակէ իւր պարամունքը:

Ա.

ПѢТУШОКЪ.

Ա.ԲԱՂԱՂԻԿ:

Пѣтушѡкъ, пѣтушѡкъ!
Золотѡй гребешѡкъ,
Масляна головушка,
Шѣлкова борѡдушка!
Что ты рано встаѣшь
Что ты громко поѣшь,
Ванѣ спать не даѣшь?

Ա.քաղաղ, քաղաղ,
Ոսկեայ է կատարդ,
Իւղոտ է գլուխդ.
Մետաքսեայ է միրուքդ,
Ի՞նչու ես շուտ վեր կենում.
Ի՞նչես բարձր երգում,
Վանիին քնել չես թողնում:

Բ,

КОЗЛИКЪ.

Ա.ՅԾԻԿ:

Жилъ-былъ у бабушки (2 ան-Մի պառաւ կնգայ մօտ ապ-
Сѣренькій козликъ (գամ ռումէր
Вотъ какъ! Вотъ какъ! Կար մոխրագոյն այծիկ.
Сѣренькій козликъ! Ահա՛ ի՛նչպէս, ահա՛ ի՛նչպէս.
Бабушка козлика } 2 ան- Մոխրագոյն այծիկ:
Очень любила } գամ. Պառաւ կինը այծիկին

Вотъ какъ! Вотъ какъ! Շատ սիրումէր.
Очень любила! Ահա ի՛նչպէս, ահա ի՛նչպէս.
Вздумалось козлику } 2 ան- Շատ սիրումէր:
Въ лѣсъ погуляти } գամ. Մտածեց այծիկը
Вотъ какъ! Вотъ какъ! Անտառում գրօնել.
Въ лѣсъ погуляти! Ահա ի՛նչպէս, ահա՛ ի՛նչպէս.
Напали на козлика } 2 ան- Անտառում գրօնել:
Сѣрые волки } գամ. Յարձակուեցան այծիկի վերայ
Вотъ какъ! Вотъ какъ! Մոխրագոյն գալէրը:
Сѣрые волки. Ահա ի՛նչպէս, ահա՛ ի՛նչպէս.
Оставили бабушкѣ } 2 ան- Մոխրագոյն գալէրը:
Рѡжки да нѡжки } գամ. Թողեցին պառաւ կնգանը
Вотъ какъ! Вотъ какъ! Պոգերը և ոտները:
Рѡжки да нѡжки. Ահա՛ ի՛նչպէս, ահա՛ ի՛նչպէս
Պոգերը և ոտները:

Գ.

ДВА ВОРОНА.

ԵՐԿՈՒ Ա.ԳՈՍԻ:

Воронъ къ воронѣ летитъ, Ագռաւը դէպի ագռաւն է
Воронъ воронѣ кричитъ: [Թռչում.
Воронъ! гдѣ-бѣ намъ по- Ագռաւը ագռաւին է ասում
обѣдать? (աղաղակում)
Какъ-бы намъ о томъ про- Ագռաւ որտեղ պէտք է ճա-
вѣдать? շենք մենք:
Воронъ воронѣ въ отвѣтъ: Ի՛նչպէս մենք այդ մասին իմա-
Будетъ намъ готовъ обѣдъ. նանք:
Въ чистомъ полѣ, подъ ра- Ագռաւը ագռաւին ՚ի պատաս-
кѣтой (խան՝
Богатырь лежитъ убитый. «Պատրաստ կը լինի մեզ հա-
մար ճաշը.
Մաքուր դաշտում թռւփի տակը
Հսկայն սպանուած ընկած է:

ПТИЧКА.

ԹԻՉՆԻԿ:

Птичка надъ моимъ окошкомъ ԹՆՃՆԻԿՐ պատուհանիս վերայ
Гнѣздышко для дѣтокъ вѣсть: ԻՆՐ ձագուկների համար բուն
է շինում:

То солóмку тащитъ въ нóж- Կամ ոտներով ծղնտի կտոր
кахъ և տանում.

То пушóкъ въ носу несётъ. Կամ կտուցով (քթի վրայ) փե-
տուր և տանում.

Птичка доми́къ сдѣлать хó- ԹՆՃՆԻԿՐ տնիկ շինել է ուզում,
четъ.

Солнышко взо́йдётъ, за́йдётъ Արեգակը դուրս է գալիս, մայ-
ր է մտնում,

Цѣ́лый день она́ хлопóчетъ ԹՆՃՆԻԿՐ ամբողջ օրը զբաղ-
ված է.

Но и цѣ́лый день поётъ. Բայց ամբողջ օրը երգում է:

Ночь холо́дная настанетъ, Յուրա գիշերը վրա կը հասնի
Отъ рѣ́кки туманъ пойдётъ. Գետից մեզը կը բարձրանայ.

Пти́чка, ду́шенька, уста́- ԹՆՃՆԻԿՐ, հոգեակս, կը հոգնե-
нетъ,

Спать и пѣ́ть перестаётъ. Քնած է և զաղարեւ է երգե-
լուց:

Но чуть́ утро, пти́чка снóва Հենց որ առաւոտ լինի, ԹՆՃ-
նիկը նորից

Пѣ́сню звóнко заведётъ: Երգը սուր ձայնով կսկսե,

Веселá, сы́та. здоро́ва Ուրախ է, կուշտ (և) ամողջ.

И поётъ себѣ, поётъ. Եւ երգում է, հն երգում:

МОТЫЛЕКЪ.

ԹԻԹԵՆ.

Малы́шко.

Մ ա ն ու կ:

Разска́жи, моты́лѣкъ, Պատմիր, Թիթեւն,
Чѣ́мъ живёшь ты, дру́жѣкъ? Ի՞նչով ես ապրում դու, ընկերիկ,
Какъ тебѣ́ не устáть, Ի՞նչպէս դու չես լողնում,
День де́ньско́й все́ порха́ть? Ամբողջ օրը Թռչելով:

МОТЫЛЕКЪ.

Թ ի Թ Ե Ն:

Я живу́ сре́дь луго́въ Ես ապրում եմ մարգագետին-
ների մէջ

Въ блéскѣ́ лѣ́тнягo днѣ́, Ամառ օրուայ փայլի մէջ.

Аромáты цвѣ́товъ— Ծաղիկների անուշահոտու-

Вотъ всѣ́ пи́ща мо́я. Ահա բոլոր իմ կերակուրը:

Но корóтокъ мой вѣ́къ, Բայց կարճ է իմ դարս (կեանքս)

Онъ не до́лге́ дня. Նա օրուանից երկայն չէ.

Будь же до́бръ чело́вѣ́къ, (Ո՞վ) մարդ, եղիր (ուրեմն)

И не трéгай ме́ня. Եւ ինչ ձեռք մի տուր:

ՅԱՏՈՒԱԾՆԵՐ ԿԱՐԳԱՆՈՒ ՀԱՄԱՐ:

ОДИНЪ и ДВА.

Ротъ у насъ одинъ всего́, а ўха́ два—отче́го? Самъ
ужь смека́й: бо́льше ты слу́шай, да ме́ньше болтай.

Ротъ у насъ одинъ всего́, а гла́за два отче́го?

Въ о́ба смотри́: два́жды обду́май и разъ говори́.

Ротъ у насъ одинъ всего́, а двѣ́ руки́ отче́го?

Вѣ́дай же ты: двѣ́ для рабо́ты, одинъ для ѣ́ды.

Всего *ընդամենը*: Отчего — *ի՞նչու* *համար*: Смейай — *հասկացիր*: Болтай — *շատ խոսիր*: Обдумай — *կշռադատիր* (*մտածիր*): Вѣдай — *գիտացիր* (*իմացիր*): Вѣд — *ուսեր*: Для вѣды — *անտեղու* *համար*:

ЛЕВЪ и ЛЯГУШКА.

Слышитъ левъ кваканье лягушки и думаетъ: «большой, должно быть, звѣрь кричитъ.» Выскочила лягушка изъ болота, и левъ нечаянно раздавилъ её лапой.

Левъ — *առիժ*: Лягушка — *զորտ*: Слышитъ — *լսումէ*: Кваканье — *կարկաչումն*: Думаетъ — *մտածում է*: Должно быть — *պէտք է որ լինի*: Звѣрь — *զազան*: Кричитъ — *աղաղակումէ*: Выскочила — *գուրս փախաւ*: Изъ болота — *ճահիճից*: Нечаянно — *անակնկալ*: Раздавилъ — *ճմլեց*: (*ճխլեց*): Лапой — *թաթով*:

ПЧЕЛА и ГОЛУБЬ.

1.

Пчела упала въ воду и стала тонуть. Неподалёку отъ ней, на деревѣ, сидѣлъ голубь; увидѣвъ тонувшую пчелу, онъ бросилъ ей въ воду большой кленовый листъ. Пчела вскарабкалась на листъ и течениемъ была принесена къ берегу. Тутъ, на солнышкѣ, она обсушила свои крылья и полетѣла въ свой улей.

Пчела — *մեղու*: Голубь — *աղաւնի*: Упала — *ընկաւ* (*վալը ընկաւ*): Въ воду — *ջրի մէջ*: Стала тонуть — *սկսեց խեղդուել*: Неподалёку — *ոչ հեռու* (*մօտիկ*): Отъ ней — *նորանից*: На деревѣ — *ծառի վերայ*: Сидѣлъ — *նստածէր*: Увидѣвъ — *տեսնելով*: Тонувшую — *խեղդողուող*: Бросилъ —

զցեց: Кленовый — *հինարի*: Листъ — *տերև*: Къ берегу — *ափի* (*եղերքի*) *մօտ*: Тутъ — *այտեղ*: На солнышкѣ — *արեգակում*: Обсушила — *չորացրեց*: Свои крылья — *իւր թևերը*: Полетѣла — *թռաւ*: Улей — *փեթակ*:

2.

Нѣсколько дней спустя голубь сидѣлъ на деревѣ и беззаботно дремалъ. Въ это время подкрался охотникъ съ ружьёмъ и изъ-за куста сталъ прицѣливаться въ голубя. Но въ тотъ самый мигъ, когда онъ спускалъ курокъ, рука его дрогнула отъ сильной боли, и вѣстрѣлъ пролетѣлъ мимо голубя, не сдѣлавъ ему никакого вреда. То была пчела, которая ужалила охотника въ руку.

Нѣсколько дней спустя — *մի քանի օրից լետու*: Беззаботно — *անհոգ*: Дремалъ — *ննջումէր*: Въ это время — *այդ ժամանակը որորդը զաղաղողի մօտեցաւ հրացանը ձեռին և թփի ետևից սկսեց նշան դնել աղաւնուն*: *Բայց հենց այն ակնթարթին, երբ որորդը վալը էր իջեցնում Ժանկը* (*չախմախ*), *նորա ձեռը դողդղաց սաստիկ ցաւեց և վիժմունքը աղաւնիի մօտով անցաւ, ոչինչ վնաս չըհասցնելով նորան*: *Այդ մեղուն էր, որ խածեց որորդի ձեռը*:

СОЛНЦЕ и ДОЖДЬ.

Сказало солнце: «Сіять я буду, все сіять!» А, дождикъ молвилъ: — Я буду лить и землю орошать.

Сказало солнце: «Отъ тебя мокро и холодно.» А дождикъ: — Долго свѣтишь ты, все знобемъ спалено.

И солнце вновь ему въ отвѣтъ: «Не я-ль ращу плоды?»

А дождь: — Пускай! но безъ меня завянутъ всѣ сады.

Такъ долго спорили они и тѣмъ рѣшили споръ, чтобъ въ свой черёдъ сіять и лить, какъ видимъ до сихъ поръ.

Солнце—արեգակ. дождь—անձրև։ Ասաց արեգակը՝ ես կը փայլեմ, միշտ կը փայլեմ։ «Իսկ անձրևը պատասխանեց՝ ես կը թափուեմ և երկիրը կը ջրեմ։ Ասաց արեգակը՝ քեզանից թաց և ցուրտ է (լինում)։ Իսկ անձրևը՝ (երբ) երկար փայլումես դու, տոթիցը բոլորը խանձված է (դառնում)։ Արեգակը նորից նորան պատասխանում է՝ միթե ես չեմ մեծացնում (հասցնում) պտուղները։ Իսկ անձրևը՝ թող (ալդպէս լինի)։ Բայց առանց ինձ կը թառամեն բոլոր ալգիները։

Ալդպէս երկար վիճումէին նոքա և (վերջապէս) այնպէս վճուեցին վեճը որ (ամէն մինը) իւր կարգին փայլէ և թափէ, ինչպէս տեսնումենք մենք մինչև այժմ։

МОТЫЛЕКЪ И ПЧЕЛКА.

«Какъ жаль, что дождь идетъ!» сказа́лъ мотыле́къ, притаи́вшися подъ листочкомъ.

— Да, жаль! отозва́лась пчела́, сидѣ́вшая не по далёку.

«Если-бы была хоро́шая пого́да,» сказа́лъ опять мотыле́къ, «я полетѣ́ль-бы въ поле порѣ́звиться поиграти́.»

А я, сказа́ла пчела́, полетѣ́ла бы на рабо́ту и набрала́ бы ме́ду».

Мотыле́къ—[Թիթեռ. Пчела́—մեղու։ Ինչ ցաւում եմ, որ անձրև է գալիս, ասաց [Թիթեռը, [Թագ կենալով տերևի տակը։





Տասնից տելի գնողներին 16 կոպ.

Միևնոյն տեղը վաճառվում է միևնոյն հե-
ղինակի աշխատասիրութիւնը

Մարդակազմութեան տարրական դասեր
18 պատկերներով. գինն է 50 Կ. զուամ-
բով գնողներին 40 կոպ.

Հարկ

2013 1322

«Ազգային գրադարան»



NL0059221

